



## ՀԱՆԴԵՍ

40 **ՓԱՐԱ**

ԱՌԱՋԱՏԹԱ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

**ՓԱՐԱ 40**

ԾԱԼԻԿ տարբար եւկու անգամ կը հրաշարակուի Զարեօպր-  
քի եւ Շաբար օրեն: — Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է  
100 լրէ արծար. — Վեցամսեան 50. — Գաւառաց համար 115 լրէ.  
Վեցմսեան 60. — Մանուկացման տողը 3 դրշ.

Ու եւ է համակ կամ զրութիւն պիտի է ուղղել.  
Առ Արտօնաւու է Տօնէն Անօն Սահանան,  
Էսկի Զապրիյէ ձատուկուի Նշան Լ. Պ. Պերպերեանի Տպարան  
Խմբագրութեան յանձնուած զրութիւն է չեն տուիր:

Թիւ 242 գ. 80. թիւ

1889

ՕԳՈՍՏՈՍ 19 ՇԱԲԱԹ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ  
Ազգային. — Մատածուք. — Ո ռ մ մ ա կ ա ն . —  
Ժողով դատարկապ դատուք. — Ա ս կ է ա ն կ է . —  
Մադիաքառ. — Մի թէնէ մինէ. — Կարմիր  
Բանդալոն բօման

ճիւմէ ըիայու վէ պէրայա գուլարը-  
նը նախլի սիւրուր վէ հուպուր իյլէմիշ  
տիր. էվգէթ, գանունը թապիաթի իգ-  
թիղասրնեա, հէր գուլըն պիր էֆէն-  
տիսի, հէր գավմըն պիր ըէխոսի պու-  
լունացը միսիլու, հէր միլէմին, հէր  
հէյեթի ինժիւմիյենին տէ պիր  
հիւզմտարը պուլունմագ թապի օլոր-  
զընտան, թախթը ալիպախթը Օսմա-  
նիէ հայիս պուլունան Բատիշահը քէ-  
րէմքեար վէ Շէհինշահը մէրհամէթշի-  
ար էֆէնախմիզ տախի կէրէք Տէվլէթի  
Օսմանիէնին վէ կէրէք թէպատօննըն  
Հիւզմտարը տախմ իւլ միսալը տրը.  
իմտիւ պու կիւն հէր թալրափտունէ  
գատաբաշէնլիքլէր վէ նէ զատար մէ-  
սէրէթլէր ինքա իտիլուէ եինէ ագ  
արը :

Զիրա Բատիշահը ալէմրէնահ է-  
ֆէնտիմիզ, պու կիւնէ գատար մէմա-  
լիքի մահրուսէի Շահանէլէրինի պիր  
չոգ թէէսիստթը խալրիյէ իլէ մալա-  
մալ գըլմըշ վէ Փուգարա վէ էյթ ամ  
գուլարընը նախլի ամալ իյլէմիշ օլոր-  
զընտան, պու եէվմի մէսուտոտէ հէր  
տիհանտէն ծէնապը Բիպրիյա հազ-  
րէթլէրինէ տուալար իյսալ գըլմնուա  
չօգ պիր շէյ մի տիր: Հաթթա Զաթը  
Հիւմայունլարը իլմ ու մարիփէթին հէր  
թարափտա թամիմ վէ ինթիշարը զըմ-

նընտա, կիճէյի կիւնտիզէ գաթարագ  
սարֆը մագտէրէթ վէ պէզի հիմէ-  
մաժ իթմէքտէ օլորզընտան, զիրի  
հիմայէի ատալէթսէրմայէի Միւլիւ-  
քեանէտէ եաշայան պիլճիւմէ թէ-  
պատ վէ զիրտէսթանըն, վէ պէթախ-  
սիս մէրեաթիպի ալիյէ վէ միլիյէրէ  
տէվամ իտէն շակիրտան ըլա իլմ ու  
մարիփէթին մէտարը ինժիշարը օլան  
ճէրախտ վէ սաիրէնին պու կիւնքի  
կիւնտէ ինքա մէսէրրէթ իթմէլէրի  
վածիպէի զիմմէթ տէյիլ մի տիր:

Իշէք, ճէհալէթին քէմալէթէ վէ

թէտէնինին թէրագգըյա մունգա-

լիպ օլմասը ու զրընտա րուզ ու շէպ

սարֆը մէսայի իթմէքտէ օլան պէօյէ

պիր Շէհինշահը ալիսիթմիտարըն զիրի

թէպաիւնէթնտէ եաշատրզընը իշուն,

նէ մէրմէկլէ իպրազը սիւրուր վէ պէհ-

ճէթ իլէսէք եէրի տիր:

ԾԱԼԻԿ տախի, իւշ սէնէտէն միւ-  
թէճավիզ պիր միւտակէթտէն պէրու ,  
տէմի մաթապուաթտա խըտէմաթը թէ-  
թ պէգընույանէսիյէ միլք ու միլէթէ  
ֆախտէպախու օլմագ էմիլ վէ արզու-  
սընտա պուլունմըշ մի պու միւտէթ  
զարֆընտա, թարափէլըէֆի Հազրէթի  
թաճտարիտէն հատարը հիսապըզ  
նիյմէթ ու մէլմէնէյլէրէ մազհար օլա-  
կէլմիշ օլորզընտան, շու բուզը մէ-



## ՃՈՒԼՈՒՄԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Պու կիւն՝ ըուզը ձարխուու սատ-  
էթմէնսուսը Հազրէթի Ապտիւլ Հա-  
միտ խանը սանի օլմագ մինասէպէ-  
թիյէ, ումում պէնտէն եանը սատա-  
գաթնըշաննըն գալալէրի ապէմ պիր  
մէսէրէթլէ մալամալ տրը: զիրա օն  
իքի սէնէ էվգէլ եինէ պու եէվմի մէ-  
սուտտէ, ու փուգը սալիթանաթը Օս-  
մանիէտէ շէմսի միւնիրի հիւմայուն-  
լարը թուլու իտիպ, էմըրափը ափա-  
գա շաշատաշը էնվար օլմուշ վէ պիլ

սուտոէ վազիփէի, ու պուտիէթ, վէ շիւքիւրկիւզարիի ալէնէն տախի հյֆա ելէ քէսպի շան ու իֆթիխարիլէր:

Հէմսն ծէնաղը թաղպը Մէննան, վէլիի նիմէթի ալէմնան Հազի Ապտ իւլ-Համբա Խան է գէնտիմիդ Հազ թէթէրինի տիւնեալար տուրտքամ սէրիրի ատալէթմասիրի հազրէթի Խիլաֆէթթէնահիաէ պէրգորար վէ պիլ ճիւմէ բիալո վէ պէրայա գուլլարընը նաիլի ամալը պիլ խոյը կյլէսին, ամին:



Եկեղեցական վարժարանի Խնամակալութիւնն չորեքշարթի առաւօտ՝ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ ի նիստ գումարեցարեցաւ: Մի քանի երիտասարդներ Եկեղեցական վարժարանի աշակերտելու փափաքանօք Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր Խնդրագիրներ զրկած լինելով նորին Ամենապատութիւն զայնը ներկայացուց ժողովոյ:

Բաղէշի նախորդ Պատրիարքական փոխանորդ Կիւրոյեան Արժ. Խորէն վարդապետ չորեքշարթի առաւօտ մայրաքաղաքս Խամանելով յլզգ. Պատրիարքարան գնաց և Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացաւ:

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ինքնագիր նամակ մը զրկելով թերայի Թաղ. խորհրդոյն առաջարկած է որ շարունակեն իրենց պաշտօն գէթ մինչեւ որ իրենց հրաժարական մատուցուի Քաղ. ժողովոյ: Կը լսենք թէ յիշեալ Թաղ. խորհրդոյ Պատ. անդամք համակերպեր են. Ս. Պատրիարք Հօր առաջարկին:

Մեծ. Զերազ Մինաս էֆ. որ Արուեստահանգիսն առաթիւ ի Բարիզ կը դառնուէր մայրաքաղաքս վերադարձաւ:

Ադրիանուպոլսոյ Կրօն: և Քաղ. ժողովը ընտրուած ըլլալով, Ամեն.

Ս. Պատրիարք Հայրը վաւերացրաց կատարուած ընտրութիւնը:

Բ. Դրան իրաւադէտ խորհրդական նորատունիւն Վաեմ. Գաբրիէլ էֆէնտի, որ երկու ամիսէ ի վեր եւրոպա կը գտնուէր, չորեքշարթի իրիկուն մայրաքաղաքո հասաւ ճեղընթաց կառախմբով:

Կրօնական ժողովը ի նիստ գումարեցաւ հինգշարթի օր ի. Պատրիարքարեցան ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և լնդազանդելով երթալ ուր որ հրամայեցաւ իրեն, հարկ եղած է յայտարարութիւնից վարդապետն մայրագույն որ և է եկեղեցեաց մէջ վեզար ու փիլոն կրելու և պաշտօն վարելու արտօնութիւն չունի:

Պատրիարք Հօր արքեպիսկոպոս Ա. Առենապետ:

Գեր. Գարէգին եպիսկոպոս Բ. Առենապետ:

Արժ. Յովհաննէս վարդ. Արշարունի Ա. Առենապետ:

Արժ. Տահակ Ա. քահանայ Տ. Արքանան Բ. Առենապետ:

Ժողովոյ դեր-ատենապետ Գեր. Սիմէն արքեպիսկոպոս հրաժարանի Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր Խնդրագիրներ զրկած լինելով նորին Ամենապատութիւն զայնը ներկայացուց ժողովոյ:

Ժողովը իւր կարգած յանձնաժողովին կողմէ տեղեկադրեալ հօնի չափմասնաւոր և այլ և այլ խնդիրներ որ նորինեց, և ի միջի այլոց կարնոյ վիճակին համար առաջնորդական ընդրելեաց ցանկ մը պատրաստեց Նոյնպէս նապին Գարահիսարի առաջնորդ Արժ. Պետրոս վարդապետն եներկարեան հրաժարանի հրաժարան լինելով՝ ընդունեց նորա հրաժարականն և առաջնորդական ընտրելեաց ցանկ մը պատրաստեց նոյն վիճակին համար:

Նիկոմիդիոյ Գըլըճ գիւղացի և մէկ քանի ազգայինք հինգշարթի օր Կրօն. Ժողովոյ ներկայանալով բողոքեցին այն բանի ամուսնութեան թէպքին համար որ պատմուած էր Յառջի օր: Ժողովը պատասխանեց թէ կրկին անդամ պիտի գրուի նիկոմիդիոյ առաջնորդութեան:

Ազգ. Կեղը. Վարժարանի տեսուչ Մինաս Զերազ էֆէնտի, իւր վերջին ուղեւորութենէն վերադարձած օրն

ինկ իւր պաշտօնին գլուխն անցնելով, վարժարանին ըաշակերտելու համար ներկայացող ուսունողաց արձանագրութիւնն սկսած է կատարել: Առաջին օրն (Հորեքշարթի) արձանագրութեաց ընտրելեաց թիւը մոտեցած է 30ի:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ  
Կրօնական ժողովը

Մամբրէ վարդապետ Պէտրուս ըմբոստանալով սրոշման կրօնական ժողովոյ Ազգ. Կեղը. Վարչութեան և հրամանի Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և Հնդազանդելով երթալ ուր որ հրամայեցաւ իրեն, հարկ եղած է յայտարարութիւնից վարդապետն մայրագույն որ և է եկեղեցեաց մէջ վեզար ու փիլոն կրելու և պաշտօն վարելու արտօնութիւն չունի:

Ի Պատրիարքարանի Հայոց  
17 օգոստ. 1889

(Անէ Աղէ. Պատրիարքարանի

## ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵՑՑ

Ի Ի Ս Կ Ի Ի Տ Ա Ր

ԶՈՐԵՔՑԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Վարժարանիս յառաջիկայ շրջանը կակսի սեպտեմբեր 1, ուրբաթ:

Աշակերտաց ընդունելութիւնը տեղի կունենայնոյն օրէ սկսեալ:

Դասուց սկզբնաորութիւնը պիտի լինի սեպտեմբեր 11, երկուշաբթի:

Նոր աշակերտ տալ վափաքող ծընդք կը հրաժիրուին տեսակցիլ մեզ հետ վարժարանիս մէջ:

Հիմնադիր—Տնօրին Ա. Պետրէտեան

1889 օգոստ. 19

## ՄՏԱԾՄՈՒԿԱՆ

Օրաթերթներու նպատակն չէ միայն քաղաքական և Ազգային գիպաց վրայ տեսութիւններ ընել, ուսումնական, գիտական և լի. յօդուածներ հրաժարանիկ Անոնք մեծ ազգեցութիւն ունին նաեւ մաքրութեան և ու

ճոյ յատակութեան վրայ այս լեզուին՝  
որով կը գրեն աղմերապահին ածրաւ  
թերթները ռանդի մեւ մին, և թէ միւս  
որն : Խակայն ցաւալի է աեսնել եր-  
բեմ անոնց մէջ ոչ-խմբադրական կը-  
տորներ որք, գաղափարաց մշու-  
թեամբ, — չըսկ մօնոյ անմաքը ութեամբ  
զի այս երբեմն գեղեցիկ՝ կրնոյ լն-  
կերանոյ ուղղնոյն, — ուրակերաւ բա-  
ռերով ձանձրայթ, և զզուանք կը պատ-  
ճառեն ընթերցողաց :

Հեղինակի մը պարտ է իւր աշաց  
առջեւ ունենալ, ընթերցողն, երբ կը  
գրէ իւր յօդուածը . ըստ որում այս  
գրողին գաղափարները ընթերցողին  
մտաց առջեւ դնելու լոկ պաշտօնն ու-  
նի : Այս նպատակին հակառակ գըր-  
ուածի մը ո՛ք ապտիճան արժէք ունե-  
նալը պատ ընթերցողաց գատողու-  
թեան կը թողում :

Բ:

Մելանին ամեն մարդ իր ճանշայ,  
Աշխարհաբար կամ արդի լեզուն գե-  
ղեցկացնող արդիւնաւոր մշակներէ մին  
է նա . Դաքանականի երկու դիւցազ-  
ներէն ալ մին, որ երբ ուզէ խոռի  
կամ գրել ինքն կը կորզէ, կը դիւ-  
թէ զմարդ : Զգեմ այս կէտն, որ կը  
սպառնայ տակաւ զիս նիւթէս շնդե-  
ցնելու :

Անցեալ օր Արեւելքի մէջ Աշխայ մ' օ-  
րուելը կարդալու բարերազդութիւնն  
թէ ոչ գժբաղդութիւնն ըսեւ ունե-  
ցայ, բայց անշուշտ երկուսն ալ խառն  
կ'րպիւ . զի ճշմարիտն ընելով առա-  
ջին հատուածն երեք անդամ կարդա-  
լէ վերջ բան մը չը կրցայ հասկնալ,  
Եթէ «Ճաշակ Ոսկեղէն գայրութեան» ի  
երկու սպիտակահեր և սեւահեր գը-  
լուխներն ալ կարգալին, հաւատա որ  
զայն հասկնալու համար ունայն ճիպ  
մը ըրած պիտի ըլլային :

Մելանի ի՞նչ նպատակ ունի եր արդ-  
եօք իւր գաղափարները այնչափ մուլի  
ներկայացնելու հնի : զայս ալ չեմ կու-  
րող ըմբանել : Մ. Զերազ էֆ. թերեւո  
կարենոյ լուծել իւր ընկերի գաղա-  
նիքն, առարկելով թէ արբշու եր  
Մելանի քանատեղծական գինովու-  
թեամբ :

Փափաքելի է ինձ և ամենուն ալ,  
տեսնել յԱրեւելք զեւդ կը կին մէջ Մել-  
ան, ալ այնպէս որպէս երեւելի եր-  
բեմն այլուր ՊՈՒՅԼՕ(1) ի սկզբամբ ,

Յ. Ա. ԶԱՅԱՀՈՐ

## ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

Գ. Է Տ Ի Ռ Ե Ն

Պ. կտիսըն որ մի քանի օրէ ի վեր  
Փարիզ կը գտնուի, իւր առաջին այ-  
ցելութիւնը Այսուեստահանդիսին տը-  
ւու : Առաջին անգամն է որ Եւրոպա  
կուգայ : Իւն կ'ընկերանան իւր ա-  
մուսինն Տիկին կտիսըն և իւր աշխա-  
տանոցին բաղմաթիւ երկրաչափներն :  
Աշխատելու համար, եկած շէ, ինչպէս  
ինք խոստովանած է, այլ չնդելու և  
զրօննելու : Զբօսանաց ուղեւորութիւն  
մը կ'ընէ, կամ լաւ եւս է ըսել, մեղ-  
րալունոյ պարոյտ մը որովհետեւ երեք  
տարիէ ի վեր ամուսնացած է և մին-  
շեւ այսօր չէ կրցած իւր գիտական  
խուզարկութեանց պատճառաւ բաժ-  
նուիլ իւր էկվէլնի աշխատանոցէն :  
Մեծ գիտունը կարի յուզուած է այն  
ընդունելութիւններէն որոց արժանի  
եղած է ինք Հավը հասնելէն ի վեր :  
«Ներումն կը խնդրեմ ամէն գիտուն-  
ներէ, գիտական ժողովներէ : չը կա-  
րենալ պատասխանելուս իրենց ամէն  
հրաւիրանաց որովհետեւ տասն և հինգ  
օր միայն հօ՛ս պիտի մնամ : չեմ ճա-  
նաչեր Փարիզն, և քիչ ժամանակ ու-  
նիմ ամէն բան տեսնելու : կուզէի  
նաեւ այցելել, Լոնտրա, Վիեննա,  
Հռովմ, Միլան, Վենետիկ, և Նիւ-  
իքէն ինձ կ'սպասեն : Հաւանականա-  
բար Պ. կտիսըն գիտէ ժամանակին  
արժէքը :

Ամէն ինչ ըսուած է ամերիկացի  
հնարջին երիտասարդութեան և սկզբ-  
նուրութեանց վերայ : Թովմաս Ալ-  
վակտիսըն ծնած է Օհիոնա հանգին :  
Երիէ կոմութեան, Միլան քաղքին  
մէջ ի 11 փետրուարի 1847 : Հոլան-  
դացի քաջ արուեստագէտի մը որդին  
է, որ եղած գերծակ, շերամագոհ,  
ցորենի գաճառական : Կտիսըն մինչեւ  
1860 : Թաւականնատպիրեցաւ իւր հօր  
հետ ի Բութ-Հերոն : Միջիկանի նա-  
հանդին մէջ : Տան և երկու տարեկան  
հասակին մէջ, ծախեց լուցկի, օրա-  
գիր ճանապարհորդաց : Քանատակէն ի  
Միջիկան երկաթուղու գծին վերայ  
շրջած ժամանակ, գաղափար ունեցաւ  
ապելու իւր փոքրիկ օրադիրն զօր ինք  
կը լեցնէր ամէն կայարանէն տուած

լուրերով Մանուկն եղաւ մարդ, և  
գիտեմքնիւթէ մինչ զարմանալի առողու-  
թեամբ մը այցագողեցաւ ժանօթանալ  
մեղենականութեան, ընագիտութեան  
և տարբագիտութեան : Իւր անունը  
1871ին Եւրոպիոյ մէջ ժողովրդական  
եղու, երբ հնարեց առաջին հեռա-  
ձայնն որոյ մենաշնորհն : Արեւմտեան  
Միացեալ ընկերութեան ժամից 100  
հազար տոլլարի : Զայնագիրը թերեւս  
աւելի տարածեց իւր անունը Միենոյն  
թուականին կը հնարեց Ելեքտրական  
գրիչն, ջերմաջափն, խոնաւաչափն,  
ձայնաչափն, և 1873ին յաջողեցաւ  
վերջապէս հնարելու այն նշանաւոր  
կանթեկներն որոց միջոցաւ ելեքտրա-  
կան յօյը կցցաւ մտնել ժամաներաց և  
տանց մէջ :

Ժամանակէ մը վերջ, կը ջանար  
հաղորդակցութեան մէջ զնել կայա-  
րաններն շարժման մէջ եղող կառախըմ-  
բաց հետ առանց ուղղակի գիմելու  
հեռագրական գծերուն : ինք եւս ե-  
ղաւ առաջինն ընդովլեայ հեռաձայ-  
նական թղթակցութիւն հաստատող ի-  
րարմէ հեռու երկու նաւուց մէջտեղ:  
կը մուսնանք իւր գնածներն, Ելեքտրա-  
կան երկաթուղիներ, օդապարկաց  
ուղղութեան վրայ կատարած փորձե-  
րըն, նոր ձայնագիրն, և այլն :

Այս պահուս, կը վերսկսի իւր ա-  
ռաջին աշխատութիւններն, հեռագրելին  
վերայ որոյ շնորհիւ պիտի կրնանք հե-  
ռաւար վայրելու տեսնելու : իւր խոյ-  
զերն յառաջ գնացած են և նշանաւոր  
հնարիչն տասն և ութ ամսէն գործա-  
ծական արդիւնքներ կը յուսայ ալ :

Շատ բան յուսուի է կտիսընէ ո-  
րովհետեւ իւր անձնական կարողու-  
թիւններէն գուրս, աշխատութեանց  
անբաղդատելի եղանակներ ունի : Իր  
աշխատանոցն ճշմարիտ, իւր առող առուն  
մէջ ուր չափագէտներ, ընագէտներ,  
տարբագէտներ կը գանուին մեծ գար-  
պետին անօրինութեան ներքեւ : է-  
տակ ուղին ուղեցն է, բայց իւր շուրջ ու-  
նի ճարտար բազուկներ որք իսկոյն կը  
հնաղանդին նմա : Ունի ինչ մէթուուկ,  
ճշգութեամբ կը լինի : Միջու կը ծախ-  
սեն, ոսկին տռատօրէն կը վատնեն,  
որովհետեւ գիտեն թէ սերմնացանէն  
վերջ հունձքը պիտի գայ :

Կտիսըն միլիոններ վատնած է, և  
անոր փոխարէն իւր գիւտերը իրեն

(1) Այս աշ նաւոր մարդ ըստու է . առաջապահը, այս պէս պէտք է զարնէ մտաց, որպէս Արեկակի կը զարնէ մոր ա-  
չաց :

տասնապատիկ աւելի, միլիոններ արտադրած են,

Աշխատանոցին քով է իւր բնակարանն, որ քարաչն տուն մ'է, պարզ և մոգական կարծես։ Դուռները ելեքտրականութեամբ կը բացուին, կերակրոյ պնակներն սեղանին վրայ կուգան ելեքտրական միջայներով, ամէն կողմէ հեռաձայն, հնջակներ, սեղաններ, ամենքն ալ ելեքտրականութեամբ։

Այսպէս է ահա զիտունը, հնարիշն և երկրաչափը։ Եթեւ մ'ըգդ, Էտիսըն շատ պարզ է։ Համակրելի, միշտ զուարիթ և բարի է։ Բարձրահասակ, կապոյտ և պայծառ աշերով, գանդուր մազերով։ Քիչ մը խուր է գըմբաղդաբար, հեռուէն ամէն ձայն, խօսակցութիւն դժուարաւ կը լսէ, և շրժանց շարժման եղանակներէն կը հասկնայ շատ անդամ գիւրաւ։

Էտիսըն շատ ուրախ կ'երեւի Դաղդղիոյ մէջ լինելուն համար։ Եւ երբ իւր ուզեւութեանը վրայ խօսին, ժըմատելով կը պատասխանէ այդպիսեաց։ Այսո՛, եւրոպա երբ ոտք կոխեցի, այցելութիւններս Գաղղիայէն սկսայ։

Մ. Գ. ՄԶՁԵԱՆ

## ԺՈՂՈՎ ԴԱՏԱՐԿԱՊՈՐՏԱՅ

Անցեալները Պոլսոյ արուարձանաց միոյն մէջ տեղի ունեցաւ։ գատարկապորտաց հետարրքը արձագանք մը զոր աւելորդ չեմք համարիր մեր ընթերցակաց ներկայացնել։

Պոլ Կեցնէն՝ պաշտոնաց։—Ժա՛զովականք, մեր այս աւուրը այս տեղ հաւաքման պատճառն ինչպէս գիտէք, մեր անդործ վիճակին վրայ խորհրդակցութիւն մը ընել պիտի լինի։ Աւստի պէտք է որ իւրաքանչիւր անդամ յայտնէ իւր կարծիքն ի մասին ձեռնարկման որ և իցէ գործի մը որ կարենայ լաւ ապագաւ մը խօստանալ մեզ։

Մաներ — Յանուն գատարկապորտաց ժամանակապատճառ կառաջարկեմ գընել մի քանի կազի թէնէքներ և գանել սիւփիւրէ սամփիներ որոց ի ծայրերէ կախելով զմէնէքն ազրիւր ներէն չուր կրել ի տունու։

Զայներ — Ա՛չ, ոչ, գոհացուցիչ որդիւնք մը ըստ խօստանար ատիկա։

Գրելք. — Ես, գըմբըս, իոզի մը տօքագանքնը կուտամ Ֆ. Ծանթարին ըստաներուն, և իբր ժողովոյս ամենափայտէի առաջարկ կը հռչակէ զայն վասն զի մաքուշ ջուրն տէլիս իոզի ոչ խմեն հարուստը, ըսելով թէ հոտ պոռուաց մնայ ի միջի։

Գոֆն. — Խսկ երբ հոտն կորսուի մենք անօթի՞ մնանք։

Զայներ — Զենքը ընդունիր ջրակրութիւն։

Մաներ. — Արիւն ձեր ի դլաւս ձեր ուրիշ առաջարկութիւն մը չունիմ։ ուրիշ գործ ալ չկայ։

Պոլ Կեցնէն՝ պաշտոնաց։—Ժա՛զ լիցի գործ շատ կայ, գործող չկայ։

Զայներ — Այսո՛, այսո՛, գործ շատ կայ, գործող ։

Գըմբը. — Թրամվէյի կառքին տոջեւէն վազող ըլլանք։

Մաներ. — Ատիկա աղէկ է ամա, մուկներուն կատուին ճիտը շընկրտագ մը կախելուն չուփ դժուար է։

Զայներ. — Անոր գեռ ժամանակ կայ, մեր փորը հիմա անօթի է։

Գ. Գ. Պոլ կատակելու անսպասազիւր մը կայ, որուն վրայ ամենեւին չեմք մտածեր, եթէ ժողովս կընդունի, ես կառաջարկեմ զորսորդութիւն սիվրիսինէկաց, թաղթապիթիյից և փերէլից, որք մանաւանդ այս ամփոներուն մէջ մարդկալին ազգին գէմ կատաղութեամբ կը կոսուին։

Գրելք. — Կընդունիմ Մ. գոփթիին սքանչելի առաջարկը։

Մաներ. — Ես ալ կընդունիմ այդ առաջարկը, ի ոէր մարդկալին ցեղին հանդութեան։

Պոլ Կեցնէն՝ պաշտոնաց։—Ժանի որ ժողովականաց մեծագոյն մասը համամիտ է այս առաջարկին, ուստի եթէ կուզէք գըի առնենք մեր այս օրուան ժողովոյն արդիւնքը։

Գագարինութեամբ մասնաւութեամբ. — Այսո՛, այսո՛

Պոլ Կեցնէն՝ պաշտոնաց։—Բայ անդարձ որոշան գիշեր ցերեկ անօթեամաց դաստիարակապորտաց ժողովոյս կը վաւերացնենք զորսորդութիւն սիվրիսինէկաց, թաղթապիթա պիթիյից և փերէլից, ի տունս հարուստներուն։

## ԱԿԿԵ ԱՆԿԵ

Սմասիօնը սրճարանի մը մէջ։

— Պիրատէր, սէնի պուագչամ բէք մահղուն ողիր հալտէ կէօրիւյօրում, աճապա պիր քէտէրին մի վար։

— Խայըր, նէ՞ քէտէրիմ օլաճագ։ համա օլուն, սէսիմ մի եօդ, կիւզէլիկիմ մի եօդ, Փագաթ մալիսմի զէրափէմինիդ տիր քի, պիր ատէմին հէր սահամբը պիր օլամաղ այնըտապանատա օլապիկիր։

— Ճանըմ, սիկալը ան սէնէ հէր կիւն ահպապլարընըզը կէզէր ելլէնիր իտինիդ պիր սէնէ պազըբեօրըմ քի, հիշ պիրիսի իլէ կէօրիւչմէլիպ, թէք պաշ կէղիյօրսունուզ։

— Նէ՞ եաբաւերմ պիրատէր, պիր քի շիմափի հօլէ ճանտան ահպապ դալմատը, էն ճանտան պէլլէտի յին սէնտէսէ պիր քարը հօլէ հէր այլը այլը այլը մուհապէթ քի ատէթացաւագ վէրմիշիմ, պիր միւգքին այլըլամոյօրըմ, օ տէրէնէ պիր մուհապէթ քի ատէթացաւագ վէրմիշիմ, պիր միւգքին այլըլամոյօրըմ, օ տէրէնէ պիր մուհապէթ քի ատէթացաւագ վէրմիշիմ։

— Պու արգատաշըն քիմ օւտուզընը բէք էյի պիլմէմ ամա, կէօզիւքիւր քի աղ վագթթաւան օնտան տա այրըլանձագոյն։

— Պորդմա, պէն քէնտիմի թանըրը պօլ պօլ սէօզէր վատ խտէրիմ վագթթաւան վագթթընտա կիւզէլ ոյուն էտէրիմ, վէս սօզրա պիր պօշ սէպէզ թայթարագ պիր չէ օլմուշում։

— Եյ պու եաբաւըլընըզ իշ ինսափըլըր, մէրհամէթսիզիք տէկիւլ միւ Հաշա՛, բէք պէօյիւք գուրնուզ։

— Ամս ավֆ էտէրսինիդ սիզէ պիր չէյ տէյէյիմ էյին մէնմէկսինիդ, սիզ կալիպա տահան էլ եռումընուզու եէմէմիշսինիդ տէքէնտի եռումընուզու պոզընզան արմաւալ ստերեօրընըզ։

\* \* \*

Երէկ առաւոտ երիտասարդ մը փողոցէն անցած ատեն մը մէջն պառա կին մը սա պէս կըսէր։

— Աղջիկներ, վագեցէք վեր եկէ՛ք,

չափութեա :

—ի՞նչ կայ , մայր :

— Ա անցնող ճահիլին երեսը ա-  
զէկ մը նալեցէք , տարին չանցած ա-  
մենքդ ալ հարս կըլլաք :

— Հայր մը և իւր սրդին :

— Ծ' տղայ ի՞նչ կընես կոր հօդ :

— Տարը փառայով իրեր խարրուզ  
առի անոնք կուտեմ կոր :

— Եօ՛ չե՞ս գիտեր : որ բոլոր խա-  
վուն խարբուզ ուտողները ջերմէ բըռ-  
նուած պառկած են , և դեղագործ-  
ներուն խանութը սօլֆաթօ ալ մնա-  
ցած չէ :

— Ի՞նչ , սխալ է առ ըստածդ : թող  
մէլ մը ինձի չափ ամէն մարդ խառ ուն  
խարբուզ ուտէ , տեսնենք բան մը կըլ-  
լայ . անոնք քիչ կուտեն անոր համար  
ջերմի ենթակայ կըլլան :

Հարուստ կալուածատէր մը մեծ  
խնդոյք մը պիտի տար իւր բարեկա-  
մաց , բայց այն օրը բնաւ ձուկ չի գըտ-  
նուելուն շատ կը տրտմի : Ձկնորս մը  
իմանալով , այս բանն երթայ ուռկան  
կը ձգէ , մինչեւ երեկոյ կը ճգնի աղ-  
ւոր ձուկ մը կը բռնէ և ուղղակի  
կալուածատէրին տունը կը տանի : Երբ  
սպասաւորը կը տեսնէ , կըսէ :

— Ի՞նձ տուր տանիմ :

— Ոչ , կը պատասխանէ ձկնորսը ,  
ես անձամբ պիտի տանիմ իրեն և ինչ  
առնեմ նէ փայ կընենք : Այն առեն  
կը թողու սպասաւորը որ ձկնորսը  
վեր ենէ :

— Երբ վաճառականը ձուկը կը  
տեսնէ սահմանի կուրախանայ :

— Կը խնդրեմ որ ոտքերուս հա-  
րիւր գաւազան զարնէք կըսէ ձկնոր-  
սը :

— Ի՞նչու յիմա՞ր ես դու:

— Ոչ , շատ կաղաչեմ , կաղերսեմ  
որ զարնէք :

Ի՞նչ պիտի ընէ արդեօք կըսէ հա-  
րուստն մեկուսի , յետոյ հրաման կընէ  
որ զարնեն . երբ յիշուն գաւազան կը  
զարնեն այսուց առն առ առ առ առ առ :

— Կեցիք կը պառայնա , ես ընկեր

մը ունիմ , որուն հետ ձկան փոխարէնն  
հաւասար պիտի քամնէինք , կանչեցէք  
նա և յիշուն հատ ալ ձեր սպասաւորին  
զարկէք :

\* \* \*

Անդեալ օր սրճարանի մը մէջ մարդ  
մը նարու խաղացած առեն սրճարա-  
նապետը շաքարը կը բերէ , և ա շա-  
քարը ուտելէն վերջ , իւր տղան վրայ  
գոլով կըսէ :

— Հայրիկ , ես շեքեր կու զեմ :

— Առաջ ինչու չըսիր օղում , նա  
գուն ալ մատուցներս լզէ առհա վը-  
րան քիչ մը կայ :

\* \* \*

Մարդ մը խորունկ կը քնանար ,  
և իր տիկնոջ պատուիրած էր որ ժա-  
մը երկուքն առաջ չարթնցունէ :

— Զամի , չամի :

— Ո՞վ էք դուք :

— Եփէնտին կուզեմ .

— Կը քնանայ կար :

— Կանչէ կարեւոր գործ ունիմ  
հետը :

— Չեմ կրնար . իսձ ապսպեց որ  
ժամը երկուքն առաջ չարթնցունմ :

— Եհ դուք գիտէք . (կը մեկնի):

— Եփէնտի էփէնտի :

— Եհ ի՞նչ է (ժամացոյցը կը նայի)  
դեռ կանուխ է ինչու արթնցուցիր :

— Քեզի մէկը էկաւ պիտի արթըն.  
ցունէր , չարթնցուցի , ըսելով թէ պատ-  
ուէր ունիմ ժամը երկուքն առաջ ձայն  
չտալու :

\* \* \*

Հանդիսի մը առթիւ տեղի ունե-  
ցած պարերուն կարգոցոյն է հետե-  
եալլ :

1. Բօլքա .— օղին պոլ դայ դուն  
քեզ հոգայ :

2. Լանսիէ .— կամիտիյէ , համ . . .  
րիէ :

3. Պայանսէ .— տանտէրն ի՞նչ կըսէ ,  
ընուագածուն գրամ կուզէ :

4. Ավանթի մուզիդա — ժողուելի-  
քիդ օրթախ ենք համ , ետքը խաթ-  
րըդ չի մնայ :

5. Կուան շէն-վիարան հատցնողը  
թող քաշուի քէօչէն , թըխնէփէս ե-  
զանք փիշնէին հոտէն :

6. Բրօմնատ — ստակ չմնաց վրադ .  
անկուտի ես նէ՝ մրսի վրադ :

7. Սօթիս տուպլէ .— մանին աղւոր  
է . քէօչէկը լաւ կը ցատկէ :

8. Քատրիլ — գրկախառնիլ , զլոո-  
րիլ :

9. Կուան ոօն — զոյգ զոյգ փախչին  
հոս հոն . գինովն մրաբէ ի սեղանա-  
տուն :

10. Սիրթօ .— իժիգօ , մէղէյիքօ :

11. Գասաւակ հավասի — գինովն ոը-  
զաքիսի . մայթօւպ բաթը ըստարակ :

12. Վալց տլէման — մօտենալ լիլ-  
ջարան . գերասանք յուշաբերեալ նըս-  
տին մտնուան :

13. Հօռաւ .— Գինովն կուլայ , զի  
փարա չիալ , քսակահատն խայտայ .  
հանդիսատես մը գոչէ «վիվա» :

## ԾԱՂԿԱՔԱՂ

Միամիտ գիւղացի մը մեռած ժա-  
մանակ քովը կը կանչէ իւր կինը և կը  
հրամայէ նմա . որ իւր վերջին կամքն ի  
դործ դնէ :

Կինը կը խոստանայ :

— Մեռնելէս վերջ , կըսէ գիւղացին  
դադաղիս մէջ շիշ մօղի զիր :

— Ինչո՞ւ :

— Որդերը սպաննելու համար , կը  
պատասխանէ գիւղացին :

Տիկն Փ. . . որ տակաւին երիտո-  
սարդէ , տասնեւեօթն տարեկան աղ-  
ջիկ մ'ունի , պաշտելի գիմօք .

— Վոտահ եմ , կըսէ նմա բարե-  
կամ մը , թէ ձեր գեղանի աղջկան  
համար ամուսիններ երբէք չը պիտի  
պակսին :

— Իրաւի ո՛չ , կը պատասխանէ  
տիկինն ժպտելով , իսկ ես զայն ա-  
մուսնացնելու համար դեռ երիտո-  
սարդ եմ :

— Զինաստանի մէջ տօքթէօններն  
ներէն բէնէն կը կոչուին . իսկ վիրաբոյժ-  
ներն արդարէն բէնէն : Այս մտին հե-  
տեւեալլ կը պատմուի :

Հարուստ վաճառական մը նիկա-  
կէ մը վիրաւարուելով նշանաւոր վի-  
րաբոյժ մը կը կոչէ : Սոյն վերջինն կու-  
գայ , մեծագին պարդեւ մը . կը պա-  
հանջէ զոր կը խոստանայ վճարել վի-  
րաւորեալն . և խոշոր մկրատն առնե-  
լով , մորթէն դուրս մեացած նիկակին  
մասը կը կորէ և մեկնելու պատրաս-  
տութիւններ կը տեսնէ . գի՞նչ ըրիք ,  
կը հարցնէ վիրաւորեալն անմիթար :

— Եհ , կը պատասխանէ վիրաբոյ-  
ժըն . իմ դործս չէ ալդ : ես արտա-

քին բժիշկ եմ . պարտաւորութիւնս ըրի : Մնացեալին համար , ներքին բժիշկին դիմեցէք :

## ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ֆէկտորի մէջ հետեւեալ հետաքրքրական մանրավէպը՝ կը կարդանք : Քանոօպէր մարածախտին վրայ , որ գեռնոր մեռաւ :

Քան և վեց տարի առաջ , պաշտօնական մեծ պարահանգէս մը կը տրուեր ի Լիօն :

Այս առեն մարածախտը կը գըտնուեր իւր փառաց բովանդակ փայլին մէջ , երբ գեռատի աղջիկ մը ազնուական և չնորհալի ձեւերով մօտենալով նմա , քաղցը ժպտով մը բաւաւ :

—Պարո՞ն մարածախտ , կուզէք ինձ հետ պարեր :

Զարմացած և հիացած , նշանաւոր զօրականը ներողութիւնն կը խնդրէ սիրալիր խօսքերով , յետոյ դառնալով իր քով դժուուղ երիտառարդ պաշտօնակալի մը :

—Պարո՞ն , կըսէ նմա , հաճեցէք Քատուիլի մը մէջ իմ տեղս օրիորդին հետ պարել , և յեշեցէք թէ , այս գիշեր Փրանսացի մարածախտ մը պիտի նախանձի փոխ-տեղակալի մը վիճակին վերայ :

Դեռահասակ աղջիկն , առարկայ եղած այդ շողոքորթիչ վշտին , կը խնդրէր օրիորդ Ֆլուա Մաք-Տօնալէն այդ աղջիկն , չնորհիւ կայսրուհետոյն պաշտպանութեան , Քանոօպէր մարածախտութիւնն եղաւ :

Դժբաղդ կին մը , պատառատուն զգեստ մը հագած և բազկացը մէջ երկու մանկիկներ բռնած , անցորդէ մը ոզորմութիւն կը խնդրէ : Ոյն վերջինը գրպանէն ափ մը ոսկիէ և արծաթէ դրամներ կը հանէ և մի առ մի կը քննէ :

Վերջապէս :

—Մանր ստակ չունիմ , կը պատասխանէ :

Եւ կը հեռանայ ժպաելով :

Ծիծաղաշարժ ազդ մը :

«Պ. Ք. . . երէկ երեկոյ գողցուած ինեշով իւր վերաբկուն . կը խնդրէ

զայն գտնողէ որ հաճի աջ դըպանին մէջ եղող տուփ մը լուցկին իրեն բերել իւր իւր արժանի վարձատրութիւնը մանեալով պայմանաւ :

(Թարգմ) Մ. Գ. ՄՕԶԵՍՆ)

## ՄԻՒԹԵՆԵՎՎԻՑԵ

Ամերիկա մէմալիքինտէն Ֆիլատէլիֆիտ շէհրի զաղէթա միւլիզզիէրինտեն Շարլ Օրպան նամընտա պիրի , շէհրի մէզքիւրտէ պուլունտան Ֆլըրագէն Գումբանինամ մէրամվայ գումբանիսը արապալարընտան պիրինէ զաղէթա սաթմագ իւզրէ կիրտիկի էսանտէ , գոնտիւգթէօր մէրգումուտէրհալ շիտէթէթի թբամվայտան տիշարը աթմուց , վէ պիշարէ տաէմ եէրէ տիշէրէք իւզրինտէն թբամվայ կէշմէսիլէ , պաճաղը Փէնս հալտէ զէտէլէնտիկինտէն , գումբանեա ալէհինտէ իգամէ իյլէտիկի տավա նէթինտէ , գումբանեանըն 20,000 տուար ճէզակ նագտի իթասընա մահքիւմ օլտուզու , Ամերիկա զաղէթալարընտա կէօրիւլմիւշ տիւր :

Թան զաղէթասընտա օգունմուշ տուր :

Պէճիկա մէմալիքինտէն կրանթտաքեային պիր խասթախանէտէ միւտհիշ պիր հատիսէ վուդու պուլմուշ տուր . շէօլէք քի :

Մէզքիւր խասթախանէտէ պուլունտան խասթալարտան Օկիւութ Լամպրէնթ նամընտա պիր շախուն , ագլընա պիրտէն պիրէ խիֆքէթ կէլիուպ , ելիսէ պիր ուսմթուրա ալարագ քէնտիր պուլունտուզու տայրէտէ եաթմագտան օլան 12 խասթանըն պողաղարընըն պաշզը մահէլէրինի քէսմէկէ ինթիսար իթմիշ , վէ պատէհու եօգարը չըդարագ օրատա տախի եաթմագտան օլան 10 խասթա հագգընտա այնի մուտմէլէտէ պուլունմուշ , վէ պիչարէ խասթալարըն գիւրեատ վէ ֆիզանը իւզրինտէն եէթիշէն խասթախանէ խասթմէսին տէն տախի իքիսինի ճէրհ իլլէմիշ , վէ նիհաեէթ կիւր հալ իլէ ուսմթուրա էլլինտէն ալլնապիլինմիշ տիր :

Մէրգում Լամպրէխմին ճէրհ իլլէտիկի 24 քիշիտէն եիւ իւմիտոիզ ոյիր հակառէ օլուուպ , տիկէր 20 քիշինին ճէրիհալարը տա բէք շիմտէթլի իմիշ :

Օգունմուշ էֆրէսնի 28 թարիխիյ է Բարիզան եազըլաղզընա կէօրէ , էյֆէլ գալէսինին էսհամը , պիր հաֆթատան տիկէր հափթա արասընտա 772 ֆրանգ 50 սանթիմուէն 805 ֆլըրանդա չըգմըշ տըր : Գուլէնին հասըլախը վաղըասը օգունմուս 15տէն 20եէ գատար 3 միլիոն 845 պին 364 ֆլըրանգ ապալիդ օլտուզունտան . սեպտեմբերին իպմիտալարընտա , հիսուէ պաշընա , իչիւնճիւ տէփա օլմագիւզրէ 100 էր ֆրանգ թէվզի օլունա պիէճէկի մէմուլ տուր :

ՆԱՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱԱՆ ՀԻՆԳ ՏԱՐԻՈՑ

ԲԱՆԱԿԱՐ ԵՒ ԳՐԱԿԱՐ

## ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԵԱՄԱ

Ա. ՏԱՐԻ

ՀԵՂԲԱԿ

ԱՐԻՍՏԱԿԻՍ Յ ՊՈՅԱՃԵԱԱՆ

Ազդալին , Պատ . Աւումին , Խորհըրդոյ վերջին բարեփոխեալ գասուց ծըրագրին համաձայն և ներկայ Փերման մանկավարժական ուղղութեամբ , չափադիտական ականանուցիչ Արխատ . Պօյաճեան էֆէնտիի պատրաստած նախակրմարանիւ , ատարիէն մինչեւ երդատարի թուաբանութեան հինգ տարւոյ նոր գաղընթացքին Ա. ատարին հըրանտարակուածէ : Յատկապէս կեդրէմարչ Պատ . Աւումին Խորհըրդէն յանձնարարուած և վաւերացաւածէ :

Գին և զաւրուշ :

Վարժարանաց համոր 0/0 45 զեղչ կը դտնուի բուլոր գրավաճառաց քով :

**ԱՅՅԵՏՈՄՍ**

**100 ՀԱՄԱՐ 5 ԴԱԿԱԿԱԱՆ**

Լաւագոյնքառժօնի վրայ ամենեղուաւ կպատրաստուի Ուղուրլեան և Ընկ . տպարանն , Կ. Պօլիս , Սուլթան Համամ , Սահմանիէ , խան , Թիւ Յ :

